

*Голові разової спеціалізованої вченої ради
Дніпровського державного
Університету внутрішніх справ
Олександру ЮНІНУ*

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Бугайчука Костянтина Леонідовича
на дисертацію Сірка Андрія Григоровича на тему
«Адміністративно-правове забезпечення діяльності Національної поліції
України під час дії воєнного стану», поданої на здобуття ступеня доктора
філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» у
разовій спеціалізованій вченій раді Дніпровського державного
університету внутрішніх справ**

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження. Введення в Україні правового режиму воєнного стану у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації докорінно змінило умови функціонування правоохоронної системи держави. Національна поліція, зберігаючи свій статус центрального органу виконавчої влади у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, водночас отримала низку додаткових повноважень і завдань, пов'язаних із участю у заходах пов'язаних із збройною відсіччю, забезпеченням комендантської години, охороною критичної інфраструктури, евакуаційними, стабілізаційними заходами на деокупованих територіях тощо.

Водночас, правове забезпечення діяльності Національної поліції України під час дії правового режиму воєнного стану не завжди супроводжувалося належним науковим осмисленням та опрацюванням.

Саме тому пропонована робота, спрямована, насамперед, на комплексний аналіз адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції України в умовах воєнного стану, що становить значний науковий і практичний інтерес. Тема дисертації є частиною ширшої науково-

правової дискусії про межі та зміст адміністративно-правових режимів в умовах збройної агресії, яка активно розвивається у працях вітчизняних вчених-адміністративістів, однак недостатньо повно висвітлена саме в аспекті системного, а не фрагментарного аналізу діяльності поліції.

Слід також відзначити, що дисертантом вдало окреслено місце власного дослідження серед суміжних наукових праць останніх років, зокрема О.С. Форостян, В.О. Найда, О.С. Войчек, що присвячені окремим аспектам діяльності поліції в умовах воєнного стану, а також доведено, що жодна з них, на жаль, повністю не вирішує питання комплексного узагальнення адміністративно-правового забезпечення діяльності поліції в цей період. Це підтверджує наукову й практичну доцільність обраної теми та своєчасність її розроблення.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційне дослідження виконане на належному методологічному рівні. Визначені мета і завдання дослідження є логічно узгодженими та повністю кореспондують структурі роботи: кожному завданню відповідає окремий підрозділ дисертації. Об'єкт (суспільні відносини, що виникають під час правового урегулювання діяльності Національної поліції) і предмет (адміністративно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України під час дії воєнного стану) дослідження сформульовано коректно та у взаємній відповідності.

Так, у першому розділі роботи «Теоретико-правові засади діяльності Національної поліції під час дії воєнного стану» автором проаналізовано поняття та сутність воєнного стану як особливого правового режиму, нормативно-правову основу діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану, місце та роль поліції у системі суб'єктів забезпечення заходів воєнного стану, а також міжнародні та зарубіжні стандарти діяльності поліцейських інституцій в умовах дії надзвичайних правових режимів.

У другому розділі дисертації «Оптимізація діяльності Національної поліції під час дії воєнного стану» автором досліджено основні напрями діяльності поліції в умовах воєнного стану, проблематику дотримання прав і свобод людини у діяльності правоохоронних органів, питання контролю та нагляду за діяльністю поліції, а також окреслено напрями удосконалення роботи Національної поліції України з урахуванням сучасних викликів та потреб правового режиму воєнного стану.

Заслуговує на увагу широке нормативне підґрунтя дослідження – Конституція України, міжнародно-правові акти, закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, а також відомчі нормативно-правові акти, що регламентують діяльність поліції в період воєнного стану. Теоретичну основу становлять праці вітчизняних та зарубіжних фахівців в галузі адміністративного права, поліціїстики, а також загальної теорії держави і права, перелік яких свідчить про належне опрацювання здобувачем наукового доробку з обраної проблематики.

Особливо цінним є звернення автора до емпіричних матеріалів – статистики МВС України та Національної поліції, звітів Європейського суду з прав людини, а також судових рішень з Єдиного державного реєстру судових рішень. Використання конкретних матеріалів судової практики надає висновкам дисертації переконливості та практичної обґрунтованості.

Наукова новизна одержаних результатів відповідає вимогам, які висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Так, автором уперше сформульовано авторське визначення поняття превентивної діяльності Національної поліції в умовах особливого правового режиму воєнного стану. Удосконалено поняття «правового режиму» та визначено його як нормативно закріплений, спеціально організований порядок регулювання суспільних відносин, який формується державою через систему взаємопов'язаних правових засобів (дозволів, заборон, обмежень, позитивних приписів та додаткових зобов'язань), спрямованих на досягнення визначеної

мети у конкретній сфері. Сформульовано специфічні характерні риси особливого правового режиму воєнного стану: 1) запроваджується у виключних обставинах, що становлять загрозу цілісності держави, загрозу нормальному життю суспільству; 2) запровадження правового режиму воєнного стану жодним чином не повинно впливати на базові права громадян, що затвердженні Конституцією України; 3) обмежуються лише ті права, які теоретично можуть посилити негативні наслідки зазначеного правового режиму (наприклад, страйки); 4) запровадження воєнного стану відноситься до такого виду надзвичайного правового режиму, що пов'язаний із ймовірною реалізацією ряду спеціальних заходів, які так чи інакше визначають функціонування державних та громадських інститутів; 5) введення правового режиму воєнного стану має відповідати принципам державної, суспільної необхідності, об'єктивності, доцільності та відповідальності за можливі наслідки для держави та суспільства в цілому.

Заслуговує на увагу системний підхід автора до аналізу форм контролю за діяльністю поліції – парламентського, судового, відомчого та громадського. Запропоновані дисертантом зміни до законодавства (доповнення статті 35 КУпАП, уточнення суб'єктного складу порушення комендантської години, гарантії безперервності судового та парламентського контролю) є конкретними і придатними для використання в законотворчій діяльності.

3. Оформлення дисертації. За своєю структурою дисертація відповідає встановленим вимогам та забезпечує комплексний розгляд поставлених завдань: робота включає вступ, два розділи (вісім підрозділів), висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел зі 185 найменувань та додатки, загальним обсягом 209 сторінок (183 сторінки основного тексту). Виклад матеріалу є послідовним. Мова дисертації є грамотною, науковий стиль витримано, апарат посилань на джерела оформлено відповідно до вимог.

4. Повнота викладу результатів в опублікованих працях. Аналіз викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях свідчить про їх повноту, обґрунтованість та достовірність. Основні наукові результати дисертаційного дослідження висвітлено в 5 статтях у виданнях, віднесених до фахових з юридичних дисциплін, у тому числі одна стаття опублікована англійською мовою. Результати дослідження додатково апробовано у 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях, що відбулися протягом 2023–2025 років у містах Дніпро та Кропивницький. Тематика публікацій послідовно охоплює основні структурні елементи дисертації від визначення сутності воєнного стану до питань захисту прав людини та вдосконалення чинного законодавства України. Всі зазначені статті та тези доповідей відповідають встановленим вимогам до такого виду робіт, включаючи постановку проблематики, аналіз актуальних наукових публікацій, формулювання висновків та практичних рекомендацій.

5. Зауваження і дискусійні положення. Попри загалом позитивну оцінку роботи, вважаємо за необхідне висловити такі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. Підрозділ 2.1, присвячений основним напрямам діяльності поліції під час дії правового режиму воєнного стану (організація служби на блокпостах, забезпечення комендантської години, евакуаційні та стабілізаційні заходи), викладений переважно в описовому ключі, а саме через перелік функцій і завдань, без кількісного підтвердження їх реального масштабу (наприклад, кількість стаціонарних і мобільних блокпостів, статистика зафіксованих порушень комендантської години, обсяги проведених евакуаційних заходів тощо). Наведення хоча б орієнтовних кількісних показників додало б цьому підрозділу більшої доказової ваги.

2. Підрозділ 1.3 «Національна поліція у системі суб'єктів забезпечення заходів воєнного стану» здебільшого має форму послідовного огляду позицій різних науковців щодо ролі поліції серед суб'єктів сектору безпеки і оборони.

Водночас авторська узагальнена позиція в частині розмежування повноважень і форм координації поліції з іншими суб'єктами, такими як Збройні Сили України, Національна гвардія України, добровольчі формування територіальних громад, в умовах воєнного стану залишається нечітко сформульованою. З цього приводу вважаємо, що автору необхідно було б викласти власну узагальнену позицію, яка б не лише відобразила його бачення щодо розмежування повноважень та форм координації Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони, але й забезпечила системність аналізу та наукову аргументованість висновків у контексті функціонування правового режиму воєнного стану.

3. Досліджуючи у підрозділі 1.4 роботи міжнародні та зарубіжні стандарти діяльності поліцейських інституцій в умовах дії надзвичайних правових режимів, вважаємо доцільним необхідність уточнення авторської позиції щодо критеріїв відбору країн для порівняльного аналізу, адже обрані країни дисертантом не мали досвіду застосування поліцейських органів та підрозділів під час дії режиму воєнного стану. У цьому контексті доцільним було розглянути приклади держав, правоохоронні органи яких реально діють в умовах дії особливих правових режимів, що надало б дослідженню більшої наукової ґрунтовності та практичної значущості.

Водночас, наведені зауваження мають рекомендаційний і дискусійний характер, не стосуються принципових наукових положень дисертаційної роботи та не впливають на його загальну позитивну оцінку.

6. Загальний висновок. Дисертація Сірка Андрія Григоровича «Адміністративно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України під час дії воєнного стану» є самостійним, завершеним і актуальним науковим дослідженням, яке містить обґрунтовані теоретичні положення та практичні рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану.

Отримані результати мають наукову новизну, підтверджену ґрунтовним аналізом нормативно-правових актів, судової практики та наукових джерел, а також належною апробацією у наукових публікаціях і виступах на науково-практичних конференціях.

Дисертаційне дослідження за темою «Адміністративно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України під час дії воєнного стану» має вагоме значення для галузі знань 08 «Право», відповідає вимогам спеціальності 081 «Право», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН від 12 січня 2017 р. № 40, а також вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а його автор – Сірко Андрій Григорович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Офіційний опонент –
завідувач науково-дослідної лабораторії
з проблем правового забезпечення
діяльності поліції та протидії злочинності
навчально-наукового інституту № 2
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений працівник освіти України**

Костянтин БУГАЙЧУК